

Γραμματέα Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία ΓΣΕΕ

- Η μη έγκαιρη καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων στην χώρα μας είναι καταστροφική και συντελεί στην ελλειπή αντιμετώπιση των επικίνδυνων και ανθυγιεινών συνθηκών εργασίας με αποτέλεσμα την ραγδαία αύξηση των θανάτων και των ασθενειών στην εργασία. Για την κάλυψη του κενού αυτού, ξεκινήσαμε ως ΟΣΕΤΕΕ την πραγματοποίηση μία διαρκούς έρευνας καταγραφής των εργατικών ατυχημάτων στην πατρίδα μας. Τα έως τώρα αποτελέσματα αποδίδουν μία πολύ αρνητική πραγματικότητα με ραγδαία επιδείνωση των θανάτων στη δουλειά. Συγκεκριμένα το πρώτο οχτάμηνο του 2022 είχαν σκοτωθεί 43 εργαζόμενοι με κλιμάκωση των δεικτών τις τελευταίες εβδομάδες, ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ολόκληρο το 2021 οι θάνατοι ήταν 41.
- Η Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (ΥΑΕ) στοχεύει στην προστασία της ασφάλειας, της υγείας και της ευημερίας των ανθρώπων στο εργασιακό τους περιβάλλον, μέσω της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, της μείωσης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών και της καλλιέργειας και προαγωγής νοοτροπίας πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO), η ΥΑΕ συμπεριλαμβάνει την κοινωνική, ψυχική και σωματική ευεξία των εργαζομένων, αντιμετωπίζοντας το «άτομο ως ενιαίο σύνολο». Η επίτευξη ενός ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος εργασίας αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό κοινωνικο-οικονομικής ευημερίας και προόδου σε μια σύγχρονη και ευνομούμενη κοινωνία. Την πλήρη νομική ευθύνη για τα θέματα ΥΑΕ σύμφωνα με το διεθνές πλαίσιο έχουν οι εργοδότες. Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μας προσφέρει ισχυρό νομικό οπλοστάσιο, το οποίο στην χώρα μας έχει υιοθετηθεί, παραμένει όμως σε βασικές του παραμέτρους, ανεφάρμοστο.
- Υπάρχει έλλειψη πολιτικής βούλησης και οράματος, θεσμική αποδυνάμωση των ελεγκτικών μηχανισμών, ανυπαρξία του δομικού ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων και κυβέρνησης, ατιμωρησία των κακών εργοδοτών και παρεμπόδιση της συνδικαλιστικής εκπροσώπησης.
- Επιβεβαιώνεται καθημερινά ότι οι θάνατοι στους χώρους εργασίας έχουν καθαρό ταξικό πρόσημο. Αφορούν εργαζόμενους που παρεμποδίζεται με την απειλή απόλυσης η οργάνωσή τους σε συνδικάτα, αμείβονται με εξευτελιστικά μεροκάματα και κάνουν δύσκολες και εξειδικευμένες εργασίες για τις οποίες δεν έχουν εκπαιδευτεί. Δουλεύουν υπερεντατικά, πολλές ώρες την ημέρα δίχως την παροχή των κατάλληλων μέσων ατομικής προστασίας, ενώ πολλοί από αυτούς είναι μετανάστες. Δεν θεωρητικολογούμε. Εξετάζοντας ένα- ένα τα τελευταία περιστατικά από τις αρχές του 2021 έως σήμερα, διαπιστώνουμε ότι το 95% καλύπτεται από την ανάλυσή μας αυτή. Τα πολύνεκρα εργατικά στο Αλιβέρι, τον ΑΗΣ Αγ. Δημητρίου και τα Γρεβενά, αποδεικνύουν την σκληρή αλήθεια: οι φτωχοί και απροστάτευτοι εργαζόμενοι είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στον θάνατο.
- Η σκληρή πολιτική της αποδυνάμωσης των τεχνικών δημόσιων ανωνύμων εταιρειών υψηλού αναπτυξιακού κεφαλαίου και η μεταφορά του έργου τους στους μεγάλους εργολάβους που το «σπάνε» σε πολλούς μικρότερους υπεργολάβους, δημιουργεί σειρά αρνητικών αποτελεσμάτων. Μεγαλώνει τα κόστη, μειώνει την ποιότητα του έργου και αυξάνει κατά πολύ τα εργατικά δυστυχήματα. Έχει διαπιστωθεί ότι η κατάτμηση των τεχνικών έργων φτάνει και σε εργολαβίες, όπου οι εργάτες δεν μπορούν να απαντήσουν «για ποιον δουλεύουν». Οι γκρίζες ζώνες που υπάρχουν και αυξάνονται στις τελευταίες νομοθετικές παρεμβάσεις, στην κατανομή της νομικής ευθύνης ανάμεσα στον ανάδοχο του έργου και στους υπεργολάβους του, επιτείνουν το γεγονός αποποίησης της ευθύνης από το σύνολο των εργοδοτών που συμμετέχουν στην εκτέλεση του τεχνικού έργου. Διατηρείται η ατιμωρησία και αναπαράγεται μία

κουλτούρα αδιαφορίας που οδηγεί σε επικίνδυνες και ανθυγιεινές εργασιακές συνθήκες. Στα μικρά ιδιωτικά τεχνικά έργα η κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη με κυρίαρχη την μαύρη και ανασφάλιστη εργασία

- Την ώρα που η Συνομοσπονδία των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ETUC) αποδέχεται σε επίσημη έκθεσή της ότι τα εργατικά δυστυχήματα έχουν περιοριστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην πατρίδα μας η τάση είναι ανοδική τα τελευταία χρόνια και η κατάσταση μπορεί να χαρακτηριστεί ως "Πανδημία Εργατικών Ατυχημάτων". Να σημειώσουμε ότι σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. σε εφαρμογή των βασικών αρχών του ψηφισμένου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο "Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Πυλώνα" λειτουργεί ο θεσμός των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ). Στην Ελλάδα δεν έχει αποκατασταθεί νομικά η τάξη των συλλογικών ρυθμίσεων μέσω των κοινωνικών εταίρων καθώς μόλις το 5% των συμβάσεων που ήταν σε ισχύ προμνημονιακά, το 2010, έχουν συνομολογηθεί το 2022 ενώ ο βασικός μισθός συνεχίζεται να καθορίζεται από την Κυβέρνηση και όχι από τους κοινωνικούς εταίρους. Η έλλειψη συμφωνημένου πλαισίου εργασίας μεταξύ εργαζομένων και επιχειρηματιών, επιχειρησιακά ή κλαδικά δεν είναι καταστροφική μόνο για το μισθολογικό τμήμα αλλά και για τις ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας. Όλες οι άλλες χώρες λοιπόν, έχουν κάνει αξιοσημείωτα βήματα στην ΥΑΕ με μεγάλη βελτίωση των αντίστοιχων δεικτών. Σε ένα υψηλό πανευρωπαϊκό μέσο επίπεδο, είναι δύσκολο να ξεχωρίσεις τις χώρες πρότυπο. Θα μπορούσαμε όμως να πούμε ότι οι σκανδιναβικές χώρες (Φινλανδία, Δανία, Σουηδία, Νορβηγία) πρωτοπορούν.
- Προτάσεις:

α) Να υπάρξει πολιτική βούληση και να εφαρμοστεί το νομικό πλαίσιο με παράλληλη ενίσχυση και θεσμική αναβάθμιση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ). Αντί αυτού η Κυβέρνηση αφού το υποβάθμισε αρχικά από Ειδική Γραμματεία σε Γενική Διεύθυνση στη συνέχεια με τον 4808/2021 απέσπασε το ΣΕΠΕ από το Υπουργείο Εργασίας ώστε να τον μετατρέψει σε "ανεξάρτητη αρχή" γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 187 για την ΥΑΕ, σύμφωνα με την οποία οι ελεγκτικοί μηχανισμοί πρέπει να είναι οργανικά τμήματα του Υπουργείου. Ως ΓΣΕΕ έχουμε προχωρήσει σε παραστάσεις και σε νομικές ενέργειες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για να ανάδειξη αυτής της στρέβλωσης. Επιπλέον έναν χρόνο μετά την ψήφιση του 4808 ενώ έχουν επιλεγεί τα μέλη του ΔΣ της νέας Αρχής, δεν έχει συγκροτηθεί σε σώμα και δεν λειτουργεί καθώς εκκρεμεί η τοποθέτηση του Διοικητή της. Η αναμονή αυτή έχει αρνητικά αποτελέσματα στο έργο του ΣΕΠΕ, ενώ ερωτηματικά δημιουργεί το γεγονός ότι κανένα από τα μέλη του ΔΣ του νέου φορέα δεν είναι μηχανικός ή ιατρός, τις βασικές ειδικότητες των ειδικών επιστημόνων στα θέματα ΥΑΕ.

β) Ουσιαστική διαβούλευση μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων και Κυβέρνησης. Το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία 2021-2027 ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο του 2021, ύστερα από εξαντλητικό δωδεκάμηνο διάλογο σε τριμερές επίπεδο. Όλα τα Κράτη μέλη ολοκληρώνουν αυτή την περίοδο, ύστερα από έναν χρόνο διαβούλευσης τα Εθνικά τους Πλαίσια. Στην πατρίδα μας έγινε απόπειρα για έγκριση του Ελληνικού Σχεδίου, εντός 40 ωρών (!) μέσα στην Μ. Εβδομάδα, εξέλιξη που απετράπη με την παρέμβαση των εκπροσώπων ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ και ΠΟΕ- ΟΤΑ στο Εθνικό Συμβούλιο για την ΥΑΕ. Ορίστηκε από το Υπουργείο Εργασίας, νέος, μη επαρκής, χρόνος ολοκλήρωσης της διαδικασίας έως το τέλος Μαΐου.

γ) Μετά από πρόταση της ΓΣΕΕ, υιοθετήθηκε με τον 4808/2021 η σύσταση Φορέα Ασφάλισης Επαγγελματικού Κινδύνου όμως παράλληλα απεντάχθηκε από το ΕΣΠΑ η σχετική μελέτη (!). Παραμένουμε η μοναδική χώρα στην Ε.Ε. που δεν έχει ιδρύσει αντίστοιχο φορέα που θα επιβραβεύει τους καλούς εργοδότες και θα υποχρεώνει σε καταβολή υψηλών

ασφάλιστρων όσους έχουν την ευθύνη για επικίνδυνα περιστατικά και ανθυγιεινές καταστάσεις.

δ) Αναμόρφωση του συστήματος αναγγελίας και καταγραφής των εργατικών ατυχημάτων καθώς και του συστήματος παρακολούθησης, αξιολόγησης και αξιοποίησης των δεδομένων ώστε κάθε μήνα να γίνεται καταγραφή και να σχεδιάζεται άμεσα σχέδιο πρόληψης και αντιμετώπισής τους. Σήμερα τα επίσημα δημοσιευμένα στοιχεία καταγράφουν τα προ τριετίας στατιστικά (2018-2019) με αποτέλεσμα η λήθη να λειτουργεί ως συλλογικό αντίδοτο.

ε) Εισαγωγή της έννοιας της επαγγελματικής ασθένειας στην χώρα μας. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων, στην Ευρώπη κάθε χρόνο καταγράφονται 100.000 θάνατοι που σχετίζονται με καρκινογόνους παράγοντες που εκλύονται στους εργασιακούς χώρους. Σύμφωνα με τις Αρχές μας, στην Ελλάδα δεν καταγράφεται κανένας. Είναι εντυπωσιακό ότι δεν καταγράφηκαν στην χώρα μας περιστατικά covid- 19 ως επαγγελματική ασθένεια ενώ για παράδειγμα στη Γαλλία και καταγραφή έγινε και αποζημιώσεις δόθηκαν.

στ) Ενημέρωση, εκπαίδευση και πιστοποίηση κάθε εργαζόμενου, σε κάθε θέση εργασίας και δημιουργία κουλτούρας ΥΑΕ με την ένταξη του μαθήματος ΥΑΕ στο ωρολόγιο πρόγραμμα από την πρωτοβάθμια έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ως Συνδικάτα μπορούμε και οφείλουμε να γίνουμε καλύτεροι και πιο αποτελεσματικοί. Οφείλουμε να θέτουμε διαρκώς, έμπρακτα τα ζητήματα ΥΑΕ σε πρώτη προτεραιότητα. Να αυξήσουμε τον αριθμό των Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας σε περισσότερες μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Να δημιουργήσουμε τμήμα ΥΑΕ στην ΓΣΕΕ για την υποστήριξη των εργαζομένων. Να ενεργοποιήσουμε τις Γραμματείες ΥΑΕ σε όλα τα Συνδικάτα. Να αποκαταστήσουμε την ισόρροπη σχέση με τους κοινωνικούς μας εταίρους στα σχετικά Ινστιτούτα. Να συνεχίσουμε να μελετούμε τις εξελίξεις και να καταθέτουμε συγκεκριμένες προτάσεις, όπως κάνουμε σταθερά τα τελευταία χρόνια.

- Ως βασικές νέες προκλήσεις στα θέματα ΥΑΕ μπορούν να αναφερθούν η έγκαιρη προσαρμογή σε νέες συνθήκες όπως είναι η Κλιματική Αλλαγή, η Ψηφιακή Οικονομία και οι πιθανές μελλοντικές επιδημίες. Οι νέες συνθήκες εργασίας με την αύξηση της μέσης ηλικίας των εργαζομένων, τις πιο συχνές αλλαγές εργοδότη και την εξ' αποστάσεως εργασία. Η ένταξη των ψυχοκοινωνικών κινδύνων ψηλά στην ατζέντα των θεμάτων ΥΑΕ.
- Κάθε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια είναι η κορυφή μιας πυραμίδας που έχει στην βάση της πολλούς επικίνδυνους και ανθυγιεινούς παράγοντες. Ο εκμηδενισμός των θανάτων στη δουλειά, επιστημονικά και τεχνικά δεν είναι ουτοπία. Προϋποθέτει την εξάλειψη αυτών των παραγόντων. Η τάση στα θανατηφόρα ατυχήματα στο χώρο εργασίας στην Ε.Ε είναι πτωτική και τα Συνδικάτα θεωρούν ότι η εξάλειψή τους είναι εφικτή. Σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: «Πρέπει να καταβληθούν όλες οι προσπάθειες για να μειωθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι θάνατοι που σχετίζονται με την εργασία, σύμφωνα με την προσέγγιση Vision Zero ». Ύστερα από πρόταση της Commission και του αρμόδιου Επίτροπου για την Απασχόληση και τα Κοινωνικά Δικαιώματα κ. Nicolas Schmit συστάθηκε η Ομάδα Εργασίας Vision Zero προκειμένου να εξειδικεύσει τους στόχους και τις δράσεις της απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Είναι ιδιαίτερα τιμητικό που οι συνάδελφοι μου από τα Ευρωπαϊκά Συνδικάτα, τις Εργοδοτικές Οργανώσεις και τις Κυβερνήσεις με εξέλεξαν ομόφωνα Πρόεδρο αυτής της επιτροπής. Ελπίζω το τελικό μας κείμενο να συνεισφέρει στην βελτίωση των θεμάτων ΥΑΕ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.